

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava: Šelenburgova 7/II - Naročnina: Letno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din - Cerkveni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 6

V LJUBLJANI, 4. FEBRUARJA 1938

LETNIK II.

Dr Dinko Puc:

Gospodarska obramba Slovencev

...
...
...

Širite in naročajte
„SLOVENSKO BESEDO“,
edini borbeni list za
svobodo in pravico

Dr. M. Korun:

„Slovenču“

Vodilno glasilo JRZ v Sloveniji je
zapet dokazalo svojo „dobro“ šolo

V zvezi s prihodom naših prijateljev iz Beograda, je slovensko dnevno časopisje, ki drugače ne piše rado o nas, posvetilo našemu pokretu dovolj pozornosti, s čimer nam je ustreglo.

Posebno se je „Slovenec“ v svoji ponedeljski izdaji razpisal o nas pod značko „Shoda staroradikalov ni bilo“.

Ne bomo ponavljali vseh „duhovitosti“, ki jih je napisal, toda napraviti moramo najprej dve konstataciji, ki sta važni. Prva, da ni res, da bi bila oblast shod prepovedala, ker so se „pripravljala načelna obračunavanja med združeno opozicijo“. Čudimo se, odkod „Slovenču“ pogum, da tako svojevoljno in potvorjeno

razlaga oblastvene ukrepe. Oblastveni odlók, ki ga imamo mi v roki, se glasi drugače.

Druga ugotovitev, ki naj velja za bodoče, je, da šteje „Slovenec“ jugofašiste in komuniste med naše nasprotnike. Kakor ima „Slovenec“ kratek spomin, se mu utegne zgoditi, da nas bo nekoč pozneje proglasil za „jugofašiste“ in „komuniste“; takrat ga bomo kaj lahko z njegovimi lastnimi ugotovitvami demantirali.

V ostalem se vidi iz „Slovenčevega“ pisanja, da naše name-ravano zborovanje pristašev JRZ sicer res ni zanimalo, da pa zanima „Slovenca“ in njegove gospodarje.

Ti niti nas, niti naših prijateljev iz Beograda nimajo radi. Že vedo, zakaj.

Včasih je bilo to drugače. In na te čase bi radi spomnili gospode okrog „Slovenca“. Kdo je bil takrat, za čas diktatorskega režima, sobojevnik bivše SLS za svobodo in demokracijo? Kdo je poskušal po svojih najboljših močeh lajšati usodo političnih preganjancev in internirancev iz vrst bivše SLS? Ali niso bili to baš naši sedanji beograjski prijatelji, oni „bolj znani voditelji staroradikalov“, kakor jih imenuje „Slovenec“?

Takrat so bili težki časi za vse opozicionalce v Sloveniji, zlasti za bivšo SLS in njene voditelje. Nekaj časa po prihodu svojih gospodarjev na vladno je „Slovenec“ o tistih časih jako rad in mnogo pisal ter podčrtaval politično mučeništvo, ki ga je bivša SLS prestala. Poudarjal je, kako je takrat oblast preganjala posamezne ljudi, jih zapirala in kaznovala, zabranjevala jim zbornice in sestanke, kako se nisi mogel kreniti, ne da bi bil za teboj organ javne varnosti, kako je oblast razpuščala društva in organizacije, skratka, kako je postala

velik del slovenskega naroda izven zakona.

Kdor gre skozi tako „peklo političnih persekucij“, kakor so bile takrat na dnevnem redu, zanj bi pričakovali, da bo očiščen in prekaljen izšel iz boja in da se bo naučil ceniti politično svobodo in zakonitost.

Toda zdi se, da je „Slovenec“ na tiste težke čase pozabil. Nič več ne piše o njih, samo včasih pomiga z repom proti danes brezmočni JNS in proti takratnim nositeljem diktatorskega režima. Vse drugo je pozabljen. In nervozni postanejo, če jih spomniš na takratne njihove politične zaveznike in sobojevnike.

Ne moremo pa reči, da bi se ne bil „Slovenec“ od tistih časov ničesar ne naučil. Iz vsake vrste, ki jo napiše, bodisi o naši domaći, bodisi o zunanji politiki, vidimo, da so nauki iz bivšega diktatorskega režima padli pri „Slovenču“ na plodna tla in da trpka šola zanj in njegove prijatelje vendarle ni bila zastoj. Mnogo so se naučili in se po pridobljenem nauku tudi ravna.

Že v šoli smo se učili, da nam je dan nauk zato, da ga uporabljamo v življenju. In vidi se, da je bil „Slovenec“ v dobri šoli.

Dr. H. K.:

Še poglavje o diktaturi

Prava demokracija bo v najodločnejši borbi
izvojevala resnično svobodo človeštva

V svojem zadnjem članku sem osvetlil način, kako nastajajo v sodobnem svetu diktatorski režimi in samozvani „vodje naroda“. O tem aktualnem vprašanju ne bo škodovalo še nekaj besed, ki naj izpopolnijo prejšnja izvajanja.

Dosedanja praksa je dokazala, da se diktatorski junaki s svojimi hlapci in priveski vred poslužujejo pred ljudskimi množicami v samem začetku svoje neiskrene akcije predvsem bobnečih fraz in besed, ki pomenijo vse in nič in s katerimi obljubljajo prava nebesa že na zemlji. Dokler ti samozvani vodje ne pridejo na oblast, vsakemu na debelo obetajo popolno rešitev vseh njegovih življenjskih vprašanj, zlasti so gostobesedni glede vpostavitve časti in svobode domovine ter glede izboljšanja življenjskih pogojev siromašnih slojev. Pri tem ni treba preveč misliti in se mučiti; po njihovem zadostuje že samo to, da se vse narodne sile združijo in vse se bo doseglo z golo slovo in silo. In, kakor vidimo, je marsikomu všeč, da bo sila napravila red, ker pač vsak tak človek misli, da bo ta sila on sam in da bo sam vladal tako, kakor si želi. Pri tem se odreče lastne volje in svobode, lastnega mišljenja in opredelitve, ker se sam zmotno slepi, da bo v strankarski složnosti in absolutni pokorščini narodna moč večja in silnejša. Prav te in take dobrotne misli in želje diktatorske stranke potem izrabljajo in zlorabljajo, razširjajo jih v lastno korist z brezprimerno agitacijo, zanosom in krikom ter vikom. Pri tem potiskajo vse ostale politične činitele in stranke vedno bolj v stran in ob tla, obenem pa brez ozira na levo in desno zaslužujejo svobodnega duha narodovega. Namesto svobodnega mišljenja nastopa uniforma.

Ko se razpoloženje v narodu na tak način dovolj pripravi, tedaj v pripravnem trenutku, ko gre za kake notranje ali zunanje zmešnjave, taka diktatorska stranka zgrabi za oblast, ki jo vrši v vsakem pogledu brezobzirno in brez vsakih političnih svoboščin, brez svobode tiska, zborovanj in dogovorov, brez volitev in zbornice, brez odgovornosti in usmiljenja. Moderne diktature so strankarske strahovlade.

In kadar kak narod končno dopusti in omogoči tako strankarsko diktatorsko vladavino, potem si bodimo na jasnem, da se ta sistem vladanja in dotična garnitura diktatorjev ne bosta prekmalu izmenjala, ker drži vladajoča stranka pač vso oblast in vse orožje v svojih pesteh. Nihče ne sme misliti drugače, še manj pa drugače govoriti ali pisati. Vse življenje je izenačeno, sleherni svoboščina in samostojnost je ukinjena. Vse javno in zasebno življenje se dogaja v znamenju vohunstva in ovađstva ter pod stalnim strahovanjem oboženih strankarskih tolp, ki brez sodišča sodijo vsakomur, ki ne uboga in se slepo ne pokori.

Take diktatorske vlade imajo absolutno svobodo svojega delovanja na političnem in gospodarskem področju. Delajo lahko vse, kar le hočejo, brez vsake ovire in kontrole s strani narodnega predstavništva ali javnega mnenja. Ni nobenih pravic ali splošnih interesov, na katere bi se morale ozirati. Volja vodje je volja stranke, volja stranke pa je volja države, ki se ji mora brez ugovora prav vse in vsakdo pokoriti. Državna oblast je vsesplošna in popolna, vzvišena nad sleherni očitki ali spremembo. Posameznik je zgolj podložnik, ne pa svoboden državljan in človek. Strankini pristaši, kolikor niso v službi, imajo pravico nositi strankine znake in sliko

POLITIČNI TEDEN

Minili teden se je vršila v Beogradu konferenca zagrebških delegatov gg. dr. Suteja in V. Vilderja s prvaki in predsedniki skupin Združene opozicije. Na sejah so bili stalno prisotni gg. Miša Trifunović, L. Davidović in J. Jovanović poleg gg. dr. Gavrilovića, Milana Grola in Vajića. Predvsem je bilo sprejeto in formirano enotno stališče do senatskih volitev v vsej državi. V volilne imenike so bili v primorski in savski banovini vpisani tudi hrvaški narodni poslanci, ki niso šli v skupščino in katerih mandati zaradi tega niso bili verifikirani. Okrožno sodišče jih je iz volilnega imenika črtalo, apelacijsko sodišče pa je v obeh primerih rekurzu ugodilo, tako, da bodo volili tudi poslanci hrvaške izvenparlamentarne opozicije.

Zatem je bil izdan komunike o osnovanju delovnega odbora sporazumaškega bloka, v katerega vstopata po dva člana vsake skupine. Temeljito se je pretrgal tudi celokupen položaj v notranjosti in izven države in je tožadeno bila ugotovljena v vseh poedinostih skladna orientacija cellega bloka. Slednjič so bili napravljeni sklepi o daljnji enotni politični akciji v državi. G. Vilder je imel poleg tega več sestankov z drugimi vodilnimi osebnostmi, zlasti z g. Adamom Pribičevićem in pa z dijaki ter demokratskim klubom, kjer so ga povabili, da poda poročilo o političnem položaju.

V nedeljo so pa posetili voditelji radikalne skupine Združene opozicije prvič Ljubljano, kjer je bil sklican shod v Delavski zbornici. Zanimanje za shod je bilo ogromno in je naša redakcija imela neprestano telefonske pozive za vabila pristašev, katerim nismo mogli pravočasno dostaviti vabil. Radikalna stranka je najstarejša stranka v naši državi in mogoče ena najstarejših strank v Evropi sploh ter bo praznovala prav v teh dneh svojo šestdesetletnico. Ima svojo veliko politično zgodovino in tradicijo ter načela, ki jih ni nikdar izdala. Ona je ustvariteljica in politično ogrodje naše države. Zaradi tega je razumljivo zanimanje, ki ga je kazala slovenska politična javnost za ta shod.

Naš cilj

svobode

in demokracije

že dosegamo!

Svoboda

je cilj naroda!

strankinega vodje, prisostvovati pa tudi še smejo in morajo vsem javnim svečanostim in komedijam. V ostalem so pa sužnji, kakor vsi drugi podložniki.

Da ji gre delo čim uspešnejše izpod rok, se taka absolutistična in neodgovorna oblast poslužuje vseh mogočih in nemogočih sredstev, predvsem tehničnih, v gospodarskem pogledu pa prisilnih posojil in prisilnega dela. O taki vladi se slišijo iz notranjosti države le hvalo- in slavošpevi, ker se vsak drug glas sploh ne sme slišati. Jasno pa je, da življenje naroda pod diktaturo sploh ni življenje. Vsak notranji razvoj in napredek je zadušeni, vsa bodočnost do skrajnosti ogrožena. Diktature krijejo v sebi strašno nevarnost tako za narode, ki jim vladajo, kakor tudi za vse človeštvo vobče, ker ustvarjajo toliko negotovosti v političnih in

gospodarskih odnosih, obenem pa toliko sovraštva, strahu in nemira, da je najresnejše v nevarnosti mir človeštva in pa vse njegove vrednote.

To okuženje duhov, ki omogoča diktature, se širi po svetu kakor kuga. In danes trka tudi že na naša vrata. V svojem težkem stanju niti ne opazamo, kako se tuje misli in tuji vplivi polagoma vtihotapljujejo tudi k nam in med nas, največkrat pokriti z narodnimi barvami in narodnimi cilji. Že je tudi pri nas obilo zmešnjav, zastrupljenosti in vsestranske zgrešenosti. In prav v teh je največja nevarnost za našo narodno borbo in bodočnost. Proti njim se mora dvigniti naša zdrava demokracija pravočasno in v najodločnejši borbi moramo izvojevati ter ohraniti resnično svobodo človeka in naroda!

korektur v naši finančni politiki. Naš davčni sistem ne odgovarja več gospodarskim interesom, davčna obremenitev mnogokrat ne pozna pri nas načela pravičnosti, tudi razdelitev državnih izdatkov nas vedno ne zadovoljuje. Reforme je mogoče izvesti le v časih ugodnih financ, zato ne bi smeli zamuditi prilike, da čimprej take reforme izvedemo. Pri sedanjem razvoju državnih financ namreč smemo pričakovati, da bo tekoče proračunsko leto ugodno končalo. — To je zapisal «Slovenec» v svoji letošnji 18. številki dne 23. januarja. Doslej o kakih zgornji reformi še nismo slišali, čeprav je bil proračunski predlog v skupščinskem finančnem odboru v vseh poglavjih brez korektur z glasovi večine JRZ sprejet. In k tej «večini» spadajo tudi gospodarji in najožji sodelavci «Slovenca».

Izboljšanje gospodarskega stanja

»Slovenec« v svoji letošnji 18. številki dne 23. januarja...

Vsak naroči

»Slovenec« v svoji letošnji 18. številki dne 23. januarja...

»Slovensko besedo«!

V borbi za svobodo!

Dvojni obraz

Nesrečni dvolični bog Janus, ki nam je s svojim zgledom zmešal tudi našo ožjo notranjo politiko, je še danes kljub svoji visoki starosti v izrednih časih pri kranjskem podeželskem glasilu JRZ in Katoliški akciji «Domoljub», ki na eni strani povečuje današnji režim, na drugi strani pa ogorčeno napada režimsko politiko in ukrepe sedanje vlade, v kateri sedita tudi dva najodličnejša voditelja slovenskega dela JRZ. Glede ustvarjanja novih centralnih fondov v Beogradu piše prav zanimivo tudi «Domoljub» naslednje: «Naš (JRZ) centralizem je vprav neverjetno iznajdljiv in leto za letom dobivamo bolj ali manj po tistem v Beogradu nove »fonde«, v katere se stekajo težke vsote iz vseh banovin, iz njih pa vsaj mi ne dobivamo skoro ničesar ali pa kakke ponižujoče miloščine. Tako smo n. pr. plačali Slovenci leta 1936, v beograjski gozdarski fond, ki je namenjen predvsem za pogozdovanje, celih 238.906 dinarjev, dobili smo pa iz njega za pogozdovanje okoli 50 tisoč dinarjev, vse drugo so pa lepo »ujedinili« v Beogradu. — K tej resnični ugotovitvi dostavljamo le to, da je vso drugo polovico leta 1935, in vse leto 1936, kakor tudi lansko in letošnje leto sedel v Beogradu na vladi današnji JRZ režim, v katerem imajo Domoljubovci močno, če ne celo — vsaj kar se tiče Slovenije — najodločilnejšo ter edino besedo. Sedaj torej tudi «Domoljub» javno priznava, kdo nas dandanes tako lepo gospodarsko »ujedinjuje« v Beogradu...

Bodoči izgledi

Mariborska «Del. Politika» piše: «V centralizaciji raznih fondov in monopola tiskovin vidimo načrt za daljšo dobo let in sklepamo iz tega, da se na merodajnih mestih ne misli na »najširšo« samoupravo, ki jo omenja ustava. Pri teh metodah gospodarstva so vsekakor nekatere samouprave preveč obremenjene in prav nič se ne čudimo, če bodo v bodoče mogle še manj storiti za reševanje socialnih problemov, kakor danes. — Beseda od včeraj in delo od danes si tudi v sedanjih časih v naši javni upravi ne upata biti v povezanem razmerju. Morda zgolj iz razlogov razvelike krščanske sramežljivosti?...

Respekt pred tujcem

Ljubljanski «Trg. list» piše o pretiranem in nesmiselnem potenciranem respektu naših domačih ljudi pred tujci in pravi med drugim: «To večno vzkljanje, kaj bo rekel tujec, že skoro dela vtis, kakor da

bi mi ves napredek hoteli in potrebovali le za tujce, da bi nas oni hvalili, ne pa zaradi sebe, da ne bi več trpeli zaradi teh naših napak. Toda red in napredek moramo vendar v prvi vrsti hoteli zaradi sebe in zato bi moralo biti naše stremenje v tem, da naš človek ne bo zadovoljen, če bo videl napake in nered okoli sebe. Važno naj bo to, kaj poreče naš davkoplačevalec, ne pa to, kar reče tujec, zlasti oni slučajni tujec, ki pride bog zna zaradi katerih poslov k nam... Gostoljub je tujcu in spoštovanje tujcu ko vsakemu človeku, ki je pošten in dostojen! Nobenega nepotrebnega respekta ne pred tujcem zato, ker tudi tujec hitro spozna, če ima opravka s samozavestnim ali pa s človekom brez moztosti! Že zaradi sebe nobenega pretiranega respekta pred tujcem! — Ni pa še dolgo, ko smo morali o nekem evropskem narodu brati v listih, kako suženjsko so njegovi predstavniki lizali prah s čevljev onih, ki mu od nekdanj strežejo po narodnem življenju in obstoji in ki ga v vsakem pogledu vedno le milostno — izmoghajajo ter sleparijo. Tudi to spada v poglavje narodne časti, zavednosti in ponosa!

Železnica Črnomelj - Vrbovsko

se bo prav zanesljivo pričela graditi že v najkrajšem času, verjetno že prihodnji teden. Ljubljanski «Domoljub» namreč v zvezi s tem aktualnim vprašanjem poroča, da «je sejo finančnega odbora narodne skupščine pri razpravi o državnem proračunu za prometno ministrstvo vodil sam prometni minister dr. Mehmed Spaho, ki je o omenjenem proračunu podal obširno poročilo. V svojih izjavah je med drugim tudi poudaril, da so za več novih železniških prog že izdelani načrti, tako tudi za novo progo Črnomelj - Vrbovsko, ki bo vezala Slovenijo z morjem. — Pa bomo po pospešenem postopku JRZ iz Bosne in iz dravske banovine vendarle prišli do te prepotrebne zveze.

»Slovenec« v svoji letošnji 18. številki dne 23. januarja...

Krik po pravici

Glasilu državnih nameščencev in upokojencev «Naš glas» piše med ostalim: «V uradnih objavah, izdanih ob zadnjem zvišanju doklad, je bila višina teh poviškov tako nerodno navedena, da je med nepoučenimi vzbudila vtisk, da gre za neprimerno večje zvišanje, kakor je bilo v resnici. Objave so namreč navajale celotne zneske zvišanih doklad, ne pa zneske poviškov samih. Saj smo dobili tako malo povrnjenega, niti ne vsega, kar nam je odvzela redukcija leta 1935, upokojenci pa sploh nič. Ker je dokazano, da je proračunsko mogoče brez nevarnosti za ravnotežje ugoditi našim itak minimalnim željam, ne moremo nehati glasno ponavljati, naj se nam vendar že olajša življenje. Da naše zahteve niso pretirane, temveč da je revščina zlasti med nižjimi kategorijami in pa med upokojenci naravnost do neba vpijoča, to je pač javna in vsakomur znana resnica. Še je čas, da se — če prej ne, vsaj z novim drž. proračunom — zvišajo in izboljšajo naši prejemki. Naš položaj zahteva z vso nujnostjo in resnostjo skorajšnje izboljšanje sedanjega nemogočega stanja. Tudi premnogi člani vlade so že ponovno in z vsem podarkom javno priznali naše potrebe in obljubljali svojo pomoč, da se našim poglavitnim, res življenjskim težnjam ugodi. Upamo, da ne čakamo zaman, saj je izpolnitev obljube menda še tudi dandanes zadeva časti in poštenja! — Tudi mi upamo, da se nad našimi državnimi nameščenci in upokojenci ne bo izpolnila stara narodna prislovica, da sta obljubiti in dati pač dve, najtežje združljivi stvari...

Za in proti narodu

»Slovenec« v svoji letošnji 18. številki dne 23. januarja...

Vsi zagovorniki svobode in pravice, naročite še danes «SLOVENSKO BESEDO»!

Zunanja politika

V ospredju vsega svetovnega zanimanja v preteklem tednu je stalo jubilejno, stoto zasedanje sveta Društva narodov, čigar sklepi so se pričakovali z nekatko povečano nestrpnostjo, zlasti v težnji po ohranitvi miru in ravnotežju v Evropi in ostalem svetu. Jubilejno zasedanje sveta DN, ki se je pričelo 26. januarja t. l. v Ženevi, bi moralo vsekakor potekati v duhu priznanja dela in delovanja te mednarodne ustanove. Medtem pa se menda doslej še prav nobeno zasedanje sveta DN ni začelo, vršilo in končalo pod tako tragičnimi okoliščinami, kakor prav zadnje jubilejno.

Na Daljnem vzhodu je bila napadena brez vsake vojne napovedi polnopravna članica Društva narodov — Kitajska. V Evropi še vedno besni državljanska vojna v Španiji le na pobudo in s pomočjo tujih «prostovoljcev» ter postaja to bratomorno klanje že skrajno nečloveško. Mnoga druga odprta mednarodna vprašanja, mrzlično tekmovanje v oboroževanju, opetovano pojavljanje «neznanih podmornic» v Sredozemskem morju (tik pred samim zasedanjem sveta DN) osvetljujejo zadnje jubilejno zasedanje sveta DN s kravavorečim žarenjem, ki je nevarno podobno vojnim plamenom, kakor smo jih gledali po svetu v letih strahote 1914.—1918.

Zapadne demokratične države se trudijo s skrajnimi napor, da bi rešile pred popolno propastjo in pred izgubo sleherne avtoritete to, tako sijajno zasnovano ustanovo. Ali se jim bo to v bližnji bodočnosti posrečilo, je zelo težko reči. Zadnje zasedanje ni prineslo nobenega bistvenega izboljšanja, nobenega razčiščenja in celo nobenega posebnega upanja ne. Po sklepanju na dosedanje delovne metode v ženevski mednarodni instituciji pa obstaja precejšnja verjetnost, da se jim njihov trud ne bo preveč obnesel in sicer vse dotlej, dokler se nekega dne ne bodo dejansko odločile, da opuste dosedanje metode in da z vsemi razpoložljivimi sredstvi pribavijo tej instituciji vseh narodov ono avtoriteto, ki jo neobhodno potrebuje in ki ji tudi pripada.

Društvo narodov preživlja že precej časa težko krizo. Ta kriza izvira po mnenju nekaterih iz nepopolnosti in pomanjkljivosti samega pakta Društva narodov, po mnenju drugih pa iz dejstva, da države članice Društva narodov niso pokazale pravočasno in dovolj smisla za mednarodni solidarizem. Ali je sedanjemu stanju Društva narodov pravi vzrok že ta ali oni, trenutno ni odločilne važnosti. Mnogo važnejše je danes vprašanje, ali so države, ali je sploh vse človeštvo zmožno, da postavi na noge tako mednarodno organizacijo, ki bi mogla prav ob vsaki priliki zaščititi suverenost posameznih svojih članic ter preprečiti osvojevalne pohode močnejših proti slabejšim.

Društvo narodov ustreza svojemu namenu, smislu in poslanstvu le tedaj, če dejansko more nuditi narodom ono, zaradi česar so ga ustanovili. Posamezni narodi in njihove države, ogroženi v svoji samostojnosti, nimajo prav nobene koristi od platičnih izjav solidarnosti, če pa jim stvarno vsakdanje življenje preprečuje občutek, da se bo vsakemu zavojevalcu lahko uspešno prekrizala njegova zlonamerna pot. Tega pa Društvo narodov doslej ni moglo ustvariti in je zato nujno potrebna njegova reforma v naznačeni smeri.

Domači pomenki Dragi gostje v naši sredi

Kakor so se napovedali, so preteklo soboto 29. januarja z večernim beograjskim brzovlakom tudi res prispeli v belo Ljubljano poslanci Družene opozicije v Beogradu oziroma glavnega odbora bivše Narodne radikalne stranke, upokojeni ministri gg. Miloš Trifunović, dr. Lazar Marković, Krsta Miletić in Miloš Božić, bivši minister g. Anta Raddojević, narodna poslanca gg. Stojan Špadijer in Mihajlo Gjurović ter član glavnega odbora Narodne radikalne stranke g. dr. Miljutin Kopša. Pri prihodu vlaka sta jih pričakala na peronu ljubljanskega voditelja Družene opozicije gg. dr. Dinko Puc in dr. Milan Korun z večjim številom pristašev, ki so privedli dragim gostom iskren in prisrčen sprejem. Nato se je vršila skupna večerja, med katero so v izjernih, čeprav nehoti precej okrajšanih izjavah podali drug za drugim pregled notranjega političnega položaja v državi, kakor tudi vse važnejše orise naše zunanje politike vsi prispeli gostje. Za svoja poročila so želi navdušeno, soglasno priznanje vseh navzočih.

Ker je bil napovedani sestanek v dvorani Delavske zbornice v nedeljo dopoldne policijsko prepovedan in je bil udeležencem oblastveno onemogočen dostop v notranje prostore, čeprav se je zbralo na Miklošičevi cesti pred DZ okrog 2000 zapornikov in organizatorjev iz vse dravske banovine, so se množice pod vplivom teh ukrepov dostojno in mirno razšle.

Popoldne so gostje s svojimi tukajšnjimi prijatelji napravili izlet v ljubljansko okolico v Tacen pod šmarno goro, kjer so prebili nekaj prijetnih, veselih uric v družbi domačinov in tamkajšnjih pristašev. Čas je bil prekratko odmerjen in z večernim brzovlakom so morali naši prijatelji zopet na pot proti Zagrebu, kjer so imeli naslednjega dne večerne zaupne razgovore z g. dr. Mačkom in ostalimi voditelji hrvaškega dela sporazumaške demokratskega bloka. Vsi ti razgovori, ljubljanski in zagrebški, so rodili zaželjeni uspeh, ki nas bo vse pristaše bratskega sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi, nedvomno zanesljivo združil na skupnem, končnem cilju, katerega smo si postavili.

„Slovenec“ poroča o nedelji

«Na izlet so prišli v Slovenijo štirje bolj znani voditelji staroradikalne skupine. (Opomba ur.: Prišli niso štirje, marveč prišlo jih je osem: pet bivših ministrov in trije narodni poslanci.) «Slovenska beseda» je priobčila velik pozdravni članek in sliki prvih dveh. Tudi agitacija za udeležbo na shodu je bila zelo spretno zasnovana. Za ta shod se pristaši JRZ niso zanimali, pač pa mačkovički iz «Slovenske vasi», ki bi radi izprašali demokratično vest bivšega bana dr. Puca in jugofašisti, ki trdijo, da je bil dr. Puc celo njim sovražen. Oblasti so zvedele, da se pripravljajo načelna obračunavanja med »združenno opozicijo« in so shod prepovedale.»

G. dr. Puc se za to zaščito svoje osebe iskreno in lojalno zahvaljuje.

G. dr. Korun je odletel iz JRZ,

tako piše «Slovenec», zato pa da je šel med «staroradikale», kar gotovo ni prav, ker je še tako mlad, da bi imel pravzaprav mesto med «mladoradikalci», s katerimi simpatizira «Slovenec». Ali morda želi «Slovenec», da mu poslužimo z vzroki, za kaj je g. dr. Korun prostovoljno »odletel« iz JRZ in z dokumenti, kako so današnji «mladoradikalci» bili svoj čas intimni prijatelji «staroradikalov» in kdo je pri tej prijateljski zvezi sodeloval? Če ima «Slovenec» slab spomin, mi ga nimamo, listine pa ne lažejo!

Strah pred g. dr. Pucem

Tudi g. dr. Puca se «Slovenec» boji, zato mu ne gre od srca, ko ga mora šteti med «staroradikale». Ker pa ve, da njegovi napadi g. dr. Puc ne morejo škodovati, temveč mu — nasprotno — le koristijo, hiti zatrdjati, da tudi slovenski pristaši g. dr. Mačka niso z g. dr. Pucem (in g. dr. Korunom!!) prav nič zadovoljni. Toda, tudi ta

intriga «Slovenca» ne bo uspela, ker so slovenski pristaši g. dr. Mačka dovolj trezni, da svojih simpatij ne ravnaajo po željah «Slovenca». V ostalem je za nas «staroradikale» dovolj, da smo mi z g. dr. Pucem zadovoljni in to smo tem bolj, čim manj je to «Slovenec» ljubo.

Domača državniška modrost

V nedavno rojenem, nezrelem in vseprek otroško zelenem glasilu ZZZ beremo izveček iz zgodovinskega govora ministra brez listnice dr. Mihe Kreka na nedavnem delavskem shodiču v Ljubljani (ki je bil oblastveno dovoljen, op. ur.) med drugim tudi naslednjo zanimivo ugotovitev: «Situacija je ustaljena, mirna in po vseh človeških zakonih sodeč nepremakljiva. Razmere so ustajene in utrjene. V tem tempu bomo vozili tudi letos. Korošec je imel večino, kadar je bil na vladi in kadar je bil na tleh.»

»Slovenec« v svoji letošnji 18. številki dne 23. januarja...

Spreobrnjenje

Vsakomur, ki zasleduje dnevno časopisje, bo nedvomno v še prav živem spominu velikansko navdušenje, s katerim je režimski «Slovenec» kot slovensko vodilno glasillo vsestranske JRZ politike branil in zagovarjal vse dosedanje državne proračune od maja leta 1935. pa do danes. Hvale in povzdigovanja izrednih gospodarskih ter finančnih sposobnosti državnikov iz vodstva JRZ prav do nebes ni hotelo biti ne konca, ne kraja. Pred nekaj dnevi pa se je «Slovenec» očividno globoko skesal ali pa je v «nenadni duševni zmedenosti» nevede napisal v razlagi jugoslovanskih državnih financ v letu 1937-38, naslednjo ugotovitev: «Pri sedanjem ugodnem finančnem položaju je dana možnost

DOMA IN NA TUJEM

Zahvala somišljenikom!

Naš pokret je preteklo nedeljo prestal svoj prvi javni nastop. Šod je bil sicer zabranjen, toda disciplina je bila vzorna. Ker nismo mogli pravočasno povsod sporočiti, da shoda ne bo, se je v času od 9.30 do 10.15 dopoldne nabralo pred zborovalnim lokalom nad 2000 naših zaupnikov in poverjenikov, ne samo iz Ljubljane, ampak tudi iz okolice, Kranja, Celja, Maribora in od drugod. Zahvaljujemo se zlasti tem, ki so doprinesli posebne žrtve za našo stvar. Naši beograjski prijatelji so bili zelo zadovoljni z vsem, kar so videli in slišali ter tudi z uspehi naših razgovorov. Naročili so nam pri odhodu iskrene pozdrave vsem somišljenikom. Mi pa se jim še posebej zahvaljujemo v njihovem in svojem imenu.

Zasluge „neznanih junakov“

V nekem podeželskem okraju je bil odlikovan neki državljani s »križcem za zasluge«. Ko mu je okrajni glavar izročil to odlikovanje, je imel ob tej »redki« priložnosti naslednji globokomni govor: »Spoštovani gospod! Vi ste zaslužni, ker so vaše zasluge velike in za te zasluge sedaj tudi prejmete »Križec za zasluge«, ki se podeljuje le najzaslužnejšim za zasluge. To odlikovanje ste zaslužili za svoje zasluge, zaslužili ste ga, ker ste zaslužni; zato naj vam bo ta križec za zasluge nagrada za vašo zaslugost in spomin na vaše zasluge!»

Po končanem govoru so bili vsi navzoči prepričani, da je odlikovanec res zaslužen državljani. Za kaj pa je tako zaslužen, niso vedeli. Najbrže po glavarjevem govoru ne ve niti odlikovanec sam. In takih glavarjev, zlasti pa tudi takih odlikovancev se danes po svetu ne manjka...

Tri latinske besede

Neki reven kmet je vozil s svojim vozom na komisijo sodnika D. in zdravnika K. Cesta je bila blatna in razdrapana tako, da se je voz pomikal po njej komaj korakoma. Oba gospoda sta si krajšala čas s tem, da sta se razgovarjala o vsem mogočem v latinščini, obujajoč s tem spomine na šolske klopi in svoje profesorje. Kmet ju je zvesto poslušal in se neprestano čudil tej učenosti z glasnimi vzkliki. Končno ju je vprašal:

»Gospoda, nikar mi ne zamerita, če vaju bom nekaj vprašal!«

»Kar ven z vprašanjem!« mu odvrne sodnik.

»Zdi se mi, gospoda, da vidva govorita v nekem šolanem jeziku, ki se ga mi kmetje ne učimo? Ali moreta spati, če govorita ta jezik?«

»Zakaj pa naj ne bi mogla spati, če govorita v latinskem jeziku?«

»Ni to tako lahko in enostavno! Jaz poznam samo tri latinske besede, pa ne morem nobeno noč več zatisniti očesa«, odgovori kmet.

»Katero pa so te tri besede?« se začudita gospoda.

»To so tri besede: NE POZABITE, da ste v zadnji številki «Slovenske besede» prejeli položnice. Prosim Vas, da ne odlašate in da takoj nakažete naročnino, ki znaša za vse leto din 40, za pol leta pa din 20.

Legija koroških borcev sporoča svojim članom in nečlanom: Predstavniki Zveze legionarjev za osvoboditev severnih krajev, v kateri je včlanjena tudi naša organizacija, so se pretekli teden vrnili iz Beograda. Akcija glede uresničenja naših zahtev je v teku. Ker so v ta namen potrebni tudi statistični podatki, pozivamo zadnjič vse reflektante na priznanje dobrovoljstva, da se do 25. februarja t. l. zanesljivo javijo glavnemu odboru LKB v Ljubljani, Pred Škofijo 18-I, pismeno ali ustno, ob delavnih urah med 17. in 19. uro. Glavni odbor ne more obveščati o tem vsakega poedince, deloma zaradi neznanja bivališča, deloma pa tudi zaradi previsoke poštne in drugih ovir tehničnega značaja. Smatrajte to vest za zadnje valilo k prijavi. Za pismen odgovor in pojasnila priložite znam-

ko za 2 din. Popisovanje reflektantov se bo definitivno zaključilo dne 25. februarja 1938. Legija smatra, da je s tem izpolnila svojo tovariško dolžnost in odklanja odgovornost za škodo, ki bi nastala posameznikom zaradi opustitve prijave!

Blagostanje bo zopet zavladalo, ko se bo dvignila kupna moč. Vsakdo, uradnik, delavec in kmet, si mora pomagati le sam. Varčevati je treba, pomalem zbirati in nastala bo polagoma rezerva, ki jo boste lahko porabili za bolezen, starost, za potovanje, počitnice, šport, kulturo in za vse druge nepredvidene potrebe. Mi, Slovenci, smo mal narod, brez kapitala. Zadnji čas je, da se gospodarsko osamosvojimo. Oklenimo se naših hranilnic, zapujmo jim svoj denar! Ta denar bo prinašal korist ne le vam samim, ampak tudi celoti. Mestna hranilnica ljubljanska je eden največjih slovenskih denarnih zavodov. Njene vloge, in to pred vsem malih vlagateljev, znašajo okoli din 400.000.000.—. Novih vlog ima hranilnica že okoli din 205.000.000.—, ki jih izplačuje vedno brez vsake omejitve.

Letošnjim posetnikom Češkoslovaške, Uprava češkoslovaških železnic z ozirom na 20. obletnico obstoja Češkoslovaške Republike in na jubilejni X. vsesokolski zlet v Pragi nudi obiskovalcem ČSR iz tujine v sezoni od 1. maja do 31. oktobra 1938 izjemoma splošen 50 odstoten popust, in sicer že po 6 dnevnem bivanju na ozemlju ČSR. Ta popust velja za obiskovalce tako češkoslovaških zdravilišč, kakor tudi vseh drugih krajev ČSR in to ne le za potovanje nazaj, ampak sploh za vsa posamezna potovanja po ČSR. Da dobi inozemski obiskovalec ČSR omenjeni popust, se mora izkazati pri blagajni le s svojim potnim listom in zato ni treba, da si potniki nabavijo kontrolne listke, ki so bili predpisani v prejšnjih letih.

»Zvončkova« druga (februarska) številka s pestro, zanimivo vsebino in z mnogimi lepimi ilustracijami je izšla. Starši in vzgojitelji, naročajte »Zvonček« svoji deci! Prijavite se upravi »Zvončka«, Ljubljana, Krakovski nasip 22 ali na Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Švejk na Viču. Agilno Sokolsko gledališče na Viču je z velikim uspehom uprizorilo v torek 1. in v sredo 2. t. m. na svojih odrskih deskah slovito Haškovo komedijo »Pustolovščine dobrega vojaka Švejka«. Obisk občinstva je bil izredno razveseljen. Velezabavno veseligrado bodo viški sokolski igralci ponovili še v nedeljo dne 6. februarja t. l. ob 20. uri, na kar opozarjamo vse sokolsko občinstvo iz mesta in okolice.

Denarne vloge pri slovenskih hranilnicah v mesecu decembru 1937 kažejo znaten napredek, in sicer so narasle pri 15 zavodih za 6.377.080 din. Ob novem letu so znašale vloge pri 29 slovenskih hranilnicah že 1 milijardo 539.1520 din. To je pač najlepši

in najzgovornejši dokaz, da se zaupanje vlagateljev v domače hranilnice zopet vrača in vsestransko širi.

Enakopravnost. Radio-oddajni postaji v Beogradu in Zagrebu bosta pojačeni, in sicer beograjska na 100 KW, zagrebska pa le na 20 KW. Hrvatje so zaradi tega zelo ogorčeni, mi Slovenci pa nič, ker so nas pri naši otroško-igračkasti domžalski postajici beograjski pristojni gospodje enostavno sploh — prezrli...

Trgovske akademije v naši državi beležijo leto za letom večji naval učencev. Lani je moralo trgovsko ministrstvo zaradi prevelikega navala zavrniti prošnje 1500 dijakov za sprejem v omenjene šolske zavode. Gibanje števila dijakov na trgovskih akademijah v zadnjih petih letih je bilo naslednje: 1933/34 — 2909, 1934/35 — 3113, 1935/36 — 3764, 1936/37 — 4572 in 1937/38 nad 6000.

Na Jadranu divja že nekaj dni silna burja. Zračna temperatura je občutno padla.

Sodoben pojav. Kmečke občine v primorski banovini dolgujejo svojim zdravnikom že nad dva milijona dinarjev.

Sladkor se je podražil v Zagrebu in ga prodajajo trgovci od 1. februarja dalje po 16 din kilogram v kockah in po 14 din kilogram kristalni. Režimski tisk poroča, da je življenje vsak dan cenejše in lažje. Za kartelirane sladkorne fabrikante nedvomno!

Plenarno zasedanje senata je sklicano za 21. februar.

V zvezi s prihodom veleindustrija Jana Bat'e iz Zlina v Borovu se doznava, da se bodo obstoječe tvorniške naprave v Borovu še letos znatno povečale in razširile.

Državna tovarna svile v Novem Sadu bo reorganizirana tako, da bo njena proizvodnja povečana za 30 odstotkov. Razen tega bo podjetje ustanovilo lastne prodajalne v vseh večjih mestih v državi.

Ustanovni občni zbor Zveze banovinskih uradnikov iz vse države je bil pred dnevi v Novem Sadu.

Srbski arhijerejski sabor se vedno zaseda v Beogradu. Podrobnosti z zasedanja niso znane.

Združenje tiskarnarjev v Novem Sadu je imelo te dni konferenco, na kateri je sprejelo ostro resolucijo proti načrtu uredbe o državnih tiskarnah.

Novi državni proračun in finančni zakon za leto 1938/39. je sprejel finančni odbor narodne skupščine s 17 proti 14 glasovom.

Veletovarna obutve »Bat'a« v Borovu je kupila od občine v Krčedinu velik kompleks sveta, na katerem bo zgradila lastno tovarno cementa in odprla velik kamnolom.

Žalostna statistika. Lani je izvršilo v Zagrebu samomor 87 oseb, poskusov samomora pa je bilo 203.

Četrty razred. Sloviti četrti razred na bosensko-hercegovskih ozkotirnih železnicah (ki je bil brez klopi, kakor žvišinski vagoni) je že daljšo dobo ukinjen. Zdaj pa so nastopili sarajevski trgovci z zahtevo, naj se četrti razred na ozkotirnih železnicah zopet uvede, češ da bodo potem po nižini voznini kmetje mnogo rajši in pogostejše prihajali v Sarajevo, kjer bodo seveda marsikaj kupili.

Nemška poslaništvo v Beogradu bo baje v kratkem povišano v veleposlaništvo.

Ministrstvo za telesno vzgojo načelno je določilo v novem proračunu 600.000 dinarjev za udeležbo delegacije našega Sokola KJ na letošnjem vsesokolskem zletu v Pragi.

V splitski ladjedelnici bosta 30. marca t. l. spuščeni v morje najnovejši topničarki jugoslovanske vojne mornarice »Ljubljana« in »Zagreb«.

Vse življenjske potrebščine na splitskem živilskem trgu so se samo v letošnjem januarju dvignile za 25 odstotkov.

Ljubljanski mestni upravi za zgled. Mestni občinski svet v Kragujevcu je sklenil, da ukine mestno trošarino in uvoznino na vse kmečke pridelke. Kako pa je v »beli« Ljubljani?

Bolgarska vlada je izdala uredbo o obveznem pouku italijanske in vseh bolgarskih šolah.

Prihodnje leto bo Nemčija sprejela na sezonsko poljsko delo iz tujine 200.000 delavcev, od tega 60.000 Italijanov. Iz Jugoslavije, Madžarske, Avstrije, Češkoslovaške, Poljske in Nizozemske jih bo po 10.000.

Svetovni kongres knjižnih založnikov se bo vršil aprila meseca v Lipsku. Ameriški izdajatelji se ga iz načelnih razlogov ne bodo udeležili.

Večje število poljskih srednjih šol bo odprla češkoslovaška vlada v onih pokrajinah svojega državnega ozemlja, kjer so Poljaki kot narodna manjšina nagostejše naseljeni. Ta ukrep češkoslovaške vlade je naletel tako doma, kakor tudi na Poljskem, na zelo pristrčen odmev.

Uvidevnost. Češkoslovaška vlada je na zahtevo sudetskih Nemcev odredila, da se morajo vsi policijski organi naučiti nemščine. V vseh vagonih vlakov, ki vozijo po nemškem manjšinskem ozemlju, morajo biti napisani tudi v nemščini.

Kruppove veletovarne bojnega materiala bodo zgradile v Rumuniji lastno moderno tovarno orožja in streliva kot odgovor rumunske vlade Franciji in Češkoslovaški, ki sta ob pojavu Goginega diktatorskega režima odrekli Rumuniji vsako nadaljnje dobavljanje vojnega materiala.

Najenostavnejše. Grška vlada pod vodstvom Metaksasa je dala zapreti vse opozicijske voditelje. Danes na Grškem nihče več ni proti vladi. Podobno se dogaja tudi v nekaterih drugih evropskih državah. Vse aretirane politike je internirala grška vlada na raznih grških otokih.

Nemška avtomobilska industrija je že pričela graditi cenene »ljudske« avtomobile, ki stanejo manj, kakor 15.000 dinarjev.

Knut Hamsun, slavni norveški pisatelj, ki ga poznamo po prevodih nekaterih njegovih nesmrtnih umotvorov tudi Slovenci, bo prišel s svojim sinom, ki je akademski slikar, letošnjo pomlad v Jugoslavijo, kjer bo prebil daljšo dobo.

Varšavsko sodišče je obsodilo skupino 41 komunistov na skupno kazen 169 let zapora. Vsi obsojeni komunisti so židje.

Rumunska dijaška zveza je sklenila generalno stavko na vseh rumunskih visokih šolah. To stavko so izzvali zgolj predemokratični in presvobodoljubni ukrepi ministrskega predsednika Goge.

Osamosvojitve Nemčije se povečuje v vsakem pogledu, zato tudi glede slabih posledic teh zgrešenih gospodarskih stremeljenj. Pa tudi pozitivne posledice so vidne. Danes izdelava nemška industrija na leto že po 150 milijonov kilogramov umetne ali sintetične volne in prihrani tako na devizah vsako leto najmanj po 4 in pol milijarde dinarjev.

Med Rusijo in Japonsko so vse poštne zveze prekinjene že nekaj dni, ker je japonska uprava zaplenila neki ruski poštni aeroplan.

Sovjetski maršal Blücher je nepričakovano z letalom odletel iz Moskve v Vladivostok, kjer bo izdelal po Stalinovem nalogu vse priprave za takojšnjo mobilizacijo vseh ruskih bojnih sil na Daljnem vzhodu.

Rumunski židje so zaprosili italijansko vlado, da jim dovoli naselitev v Abesiniji.

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Ali more in sme občinski odbor izvoliti iz svoje srede posebne odseke, in kakšne? Kakšne pravice imajo ti odseki?

Odgovor: Novi zakon o občinah nima v tem oziru nikakih predpisov. Gotovo pa je, da ne prepoveduje občinskemu odboru ustanavljanje posebnih odsekov. Občinski odbor more torej in sme iz svoje srede izvoliti takšne odseke, ki jih smatra za svoje temeljitše in uspešnejše poslovanje za potrebne. Lahko izvoli stalne odseke ali tudi le začasne. Finančni odsek, gradbeni odsek sta na primer lahko stalna, to je posljajeta lahko za vso dobo, dokler posluje občinski odbor, ki ju je izvolil. Pojaviti pa se more tudi slučaj, da je potrebna izvolitev začasnega odseka, to je odseka, ki se izvoli le za proučevanje enega važnega predmeta. Ko je tak posel opravljen, se odsek razide. — Odseki, naj bodo stalni ali začasni, pa so le pomožni (posvetovalni) organi občinskega odbora, niso pa sklepajoči organi v tem smislu, da bi bili sklepi odsekov za občino obvezni. Odsek mora o uspehu svojega dela poročati občinskemu svetu in mu staviti izdelan predlog o predmetu, ki mu ga je občinski odbor izročil v pretes. In šele sklep, ki ga napravi občinski odbor, je pravi sklep, ki velja v smislu zakona o občinah.

Vprašanje: Ali in kako se pišejo zapisniki sej začasne občinske uprave?

Odgovor: Zakon o občinah ne predpisuje nikjer, da bi se morali pisati zapisniki o sejah redne občinske uprave. Vendar pa izhajajo iz narave stvari same, da se morajo tudi o sejah redne občinske uprave voditi pravilni zapisniki. Zakon predpisuje občinski upravi določene posle, ki jih izvajajo s sklenjenjem na svojih sejah. Iz tega pa izvira, da se morajo ti sklepi nekam zapisati, knji le če so ti sklepi zapisani, je mogoč vsak trenutek dokaz, da ti sklepi obstojajo in da jih je občinska uprava sklenila. Enako načelo mora veljati tudi za začasno občinsko upravo. O njenih sejah se morajo voditi zapisniki, v katere naj se pregledno vpisujejo vsi njeni sklepi. Sklepi naj bodo jasno in točno sestavljeni, da ne dopuščajo najmanjših dvomov in morebitnih poznejših sporov. Zapisnik sej začasne občinske uprave naj podpisujejo predsednik in na seji navzoči člani ter zapisnikar. Pišejo pa naj se vedno v knjigo odnosno tako, kakor sklepi redne občinske uprave.

Šah

Mednarodni šahovski turnir v Ljubljani o priliki 25-letnice obstoja Ljubljanskega šahovskega kluba je finančno zagotovljen. Vršil se bo predvidoma o Veliki noči. Povabljeni so naslednji inozemski moštvi: prvak Italije Castaldi, prvak Avstrije Eliskases, Čeh Foltys itd. Od domačih moštvo je gotova udeležba Pirca. Verjetno je tudi, da bo igral naš velemojster dr. Vidmar. V tej težki borbi bosta sodelovala tudi dva najmočnejša ljubljanska amaterja, predvidoma Furlani in Šorli.

Danes prinašamo partijo, ki je bila igrana na turnirju za prvenstvo Porenja.

Beli: Schwind. Črni: Dillmann.

1.) d4, d5; 2.) e4, e6; 3.) cxd5, cxd5; 4.) Sc3, Sf6; 5.) Lg5, e6; 6.) e3, Le7; 7.) Ld3, Sc6; 8.) f4, Da5; 9.) Lxf6, Lxf6; 10.) Sf3, Ld7; 11.) 0-0, 0-0; 12.) Tc1, Le7; 13.) Lb1, f5; 14.) Db3, Tb8; 15.) a3, b5; 16.) Sxd5!, Ld7; 17.) Te5, Kh8; 18.) Sc3, a6; 19.) d5, exd5; 20.) Dxd5, Db6; 21.) b4, Le7; 22.) Dxd7, Lxe5; 23.) Sd5!, Lxe3+; 24.) Kh1, Da7; 25.) Dxe6, Te8; 26.) Dd6, Lc1; 27.) Sg5!, Lb2; 28.) Se7!, Df2!; 29.) Td1, Te8; 30.) De6!, g6; 31.) Sxh7!; 32.) Sxg6+!, Kg7; 33.) De7+!, kg8; 34.) La2+ in črni se vda.

M. K-ova:

Slovenska pisateljica o ženi

Kako piše Zofka Kvedrova o emancipaciji ženstva v gmotnem pogledu

Letos bo 60 letnica rojstva najpomembnejše in najplodovitejše slovenske pisateljice Zofke Kvedrove. Naše ženstvo pripravlja preko svoje založbe Belo-modre knjižnice v Ljubljani izdajo njenega izbranega dela v devetih knjigah. Da približamo to, doslej po krivici zapostavljano in najbolj tvorno ženo naši javnosti, objavljamo nekaj njenih misli, ki so še danes važne in aktualne. Tako piše v «Slovenki» leta 1901. na strani 53. in 54.:

«Emancipacija ženstva v gmotnem oziru je del socialnega vprašanja. — Zanikati dejstvo, da je žena v resnici primorana sama izven družine ustvarjati si eksistenco — morejo le bedaki. — Ženi je vsak svoboden korak boj, vsaka manifestacija njene svobodne individualnosti, ki ni sankcionirana po starih tradicijah in naziranjih mas, vzbuja vseobče ogorčenje. Njeno stremljenje po gmotni in duševni neodvisnosti se smeši, proglasa nenaravnim in nedopustnim. — Dejstvo, da se ženi kljub vsemu krik nazadnjaštva vedno bolj odpirajo vrata v javnost, dejstvo, da sveži dihljaj kulture sega tudi že do najintimnejših krogov družine — ni ne v pogibelj, ampak v blagoslov — to dejstvo priča, da odgovarja žensko gibanje popolnoma napredku in potrebi časa. — Vsi resnično naobraženi, resnično svobodoumni možje se vesele tega gibanja. Samo z organizacijo je mogoče, da tudi pri nas zadobi ideja ženske emancipacije realno podlago. Saj za sedaj nimamo velikih ciljev. Po mogočnosti pripomoči našemu ženstvu do vsaj nekoliko boljših eksistencnih pogojev, s prirejanjem javnih predavanj vzbuditi zama-

nje za našo organizacijo v širšem občinstvu, z izdajanjem brošur širiti razumevanje ženske emancipacije in dobrih, naprednih idej, — to bi se dalo doseči. Imamo list «Slovenko», ki bi naj bil forum, kjer bi se naj razpravljale želje in potrebe vseh slojev slovenskega ženstva, kjer bi se obelodanile krivičnosti nekaterih delodajalcev, nepravilnosti pri bolniških blagajnah, statistični podatki o razmerah posameznih stanovskih skupin, itd., itd.»

Skoro 40 let je poteklo od tega poziva. «Slovenka» je onemela,

na njeno mesto je danes stopil »Ženski svet«, ki poziva s podobnimi članki ženo k skupnemu delu in se zavzema za njene javne in stanovske pravice. Pa kaj, ko je še danes marsikateri ženi tako čtivo utrudljivo, nezanimivo in dolgočasno! Samo krog onih, ki ga zadevajo te krivice v živo, prislusne pazljivo tovrstnim razmotrivanjem in pa še skromna vrsta poedink, ki se iz resničnega zanimanja ustavlja ob teh problemih.

Ali so pri nas res potrebna desetletja, da se zdramijo širše plasti ženstva za svoje pravice? Koristno bo, da uvrste naše žene vsaj malo podobne literature v svoje vsakdanje čtivo! Zofka Kvedrova je imela realen pogled v bodočnost, v danes vladajoče razmere, saj je zajemala iz življenja za življenje.

In drugi avtor Bogo Leskovic, ki ima gotovo na prvem uspehu operete levji del zasluge, je lahko vesel, da je Golovinove glasbene osnutke, katerim je pridelal samosvoje, obrnil in izoblikoval tako, da so vredni imena dobrega, rutiniranega muzika, ki mu orkester poje in žvižga tako spretno, kakor bi se bil plesni ritem šele rodil.

Vsebinska šablonske zadeve ne more preveč zanimati, pač pa je ščegetajoča muzika ogrela ves avditorij do iskrene pohvale, podžigal jo je z vso vervo svojega mladostnega temperamenta dr. Švara pri pulu, inscenacijo je za naše razmere kar razkošno opremil inž. Franz, skrbni režiji je pa posvetil mnogo pozornosti prof. O. Šest. Nadejam se, da bo noviteta doživela dokaj repriz — dasi, kakor povedano, ni prav nič domačega in slovenskega na njej. Ruski, mehiški in španski muziki pod avtorstvom Slovenca Leskovica pa iz srca privoščim, da bi si osvojila čim več priznanja še v tujini. Z. P.

metov. Uporabljati pa moramo pri tem precej toplo vodo.

Usnjato obleko in pokrivala očistimo najbolje z mešanico enega dela amonijakove esence in osmih delov vode. S to tekočino dobro namočimo zamazana mesta na usnju in jih nato s suho cunjjo tako dolgo drgnemo, da se popolnoma posušijo. Da izgine neprijetni salmijakov duh, obesimo očiščeno obleko na sveži zrak, toda vedno le v senco.

Kolcanje

Skoro vsak je že marsikdaj občutil, zlasti v družbi, silno neprijetnost, če se mu je nenadoma pričelo kolcat in ni hotelo biti kolcanja ne konca, ne kraja. Najenostavnejše in najučinkovitejše sredstvo je, da dihanje čim dalje zadržujemo in si pri tem zatisnemo obe nosnici. To nekajkrat ponovimo in zanesljivo se nam ne bo več kolnilo.

Obiski pri bolniku

Kadar obiskujemo bolnike, moramo biti še prav posebno pozorni in previdni proti njim. Predvsem obisk ne sme trajati predolgo. Bolnika nikar ne mučimo z neprijetnimi in dolgočasnimi razgovori. Tudi mu ne smemo neprestano ponujati prinesenih darov, piškotkov in drugih jedil. Nikar ne hodimo štorljaje in robavsarsko, kakor da smo na planinah, temveč stopajmo po prstih, čeprav bolnik ne spi. Razumeti je treba, da ga vsak nemir in ropot vznemirja, s čimer se mu marsikdaj občutno poslabšuje tudi splošno zdravstveno stanje.

Praktična zaroka

A.: «Slišal sem, da se je vaš sin zaročil z damo, visoko skoraj dva metra.»

B.: «Res je. Veste, v naši družini smo vsi majhne rasti in res že nujno potrebujemo nekoga, ki bo mogel odpirati in zapirati zgoranja okna, ne da bi moral stopiti na stol.»

Iz sveta umetnosti

Tosca. Belimo si glave, kakor hočemo, debatiramo, kakor se nam zljubi, gotovo je, da bodo operna ali druga glasbena dela Wagnerja, Beethovna, Mozarta, Schuberta, Smetane, Dvořaka, Verdija in Puccinija — naštel sem jih le nekaj — živela mnogo delj, kot mi in naših otrok otroci. Marsikatero operno delo novejših časov se bo kmalu prašilo v arhivih gledališč, ko bodo vitalitete zmogljive opere zgoraj imenovanih mož še vedno polnile gledališča. Puccinijeva «Tosca» je poleg eksotične «Madame Butterfly» in poleg čarovite «Boheme» najbrže po vsem svetu njegova najpriljubljenejša opera.

V naslovni vlogi sem poslušal A. Mitrovičepo, ki je svojo partijo v pevskem in igalskem oziru izvedla tako, kakor smo od nje navajeni. Franclov «Cavaradossi» je bil zadovoljiv. Glasovno in igalsko se uspešno razvija. Scarpia R. Primožiča je impozantna, dobro premišljena kreacija. Želim le, da si pevec svoj glas po boleznih okrepi in da se bo uveljavljal tako, kakor prej. Angelotti A. Kollacia je bil hvalevreden. Spoletta J. Rusa ni bil tako iznajdljiv, kakor svoje čase F. Mohoričev, cerkovnik D. Župana pa je prijetno učinkoval.

Menda prvič v naši operi so tudi zbori na odru in za odrom peli

skladno in v taktu. «Te deum» ob koncu prvega dejanja je na veličastnosti precej izgubil.

Orkester pod taktirko dirigenta dr. D. Špare — ki je prvo predstavo dirigiral na pamet — je skušal dati Puccinijevi partituri pravi glasbeni izraz. Muziciral je z navdušenjem — menda tudi v svoje veselje. «Tosca» je dosegla neoporečen uspeh, zaslužila je odobravanje poslušalcev, posamezni solisti in solistinje pa so prejeli tudi cvetlične darove.

«Helteja». Doživeli smo še uprizoritev «domače» nove operete «Helteja». Pač pristno slovensko ime in prav tako nepristno slovensko je «Smaragdovo srce».

Kratko: Prvega avtorja glasbenih osnutkov inž. Gresserova, oziroma baletnega mojstra Golovina, visoko cenim v njegovi stroki. Znano mi pa ni bilo, da se je spustil v družbo nesrečnih kompozitorov, magari, da je samo pogrnul nekaj melodij, ki so osnova tej «Helteji». Čast mu! Pobrignil se je v glavnem za to, da ima njegov ansambel v opereti zelo važno vlogo; hotel je na vsak način, da bo njegovo, vse hvale vredno ambiciozno delo romalo z malega ljubljanskega odra na turje, za opereto dovezetne odre. Kar pripravno je za to. Lahko ima tudi bodočnost, kajti svet ljubi lahko, plesno glasbo, ki pa je že skoro v zatonu svoje prve slave.

Za grudo in dom

O ČIŠČENJU

Pozlačene okvirje slik očistimo mušjih madežev in sledov na ta način, da mehko cunjico namočimo v mešanici polovice vode, polovice čistega špirta, in s to cunjico nalahno obrišemo zamazano mesto. Takoj nato zdrgnemo okvir s popolnoma suho cunjjo.

Kotle, lonce in drugo posodo, ki jih uporabljamo za vodo in se v njih napravi apnenčeva plast, očistimo takole: Na liter vode vzamemo dve žlici solne kisline, nakar to mešanico v dotični posodi zavremo. Solna kislina bo apnenčevno prevleko razkrojila tako, da jo bomo igranje odstranili. Ko smo kamen odstranili, moramo posodo izprati z vročim lugom, nato pa s čisto vodo.

Lonce, ki počrniijo na ognju, najlažje očistimo s tem, da jih pred pomivanjem oribamo z mokrim časopisnim papirjem. Prav tako se časopisni papir z največjim pridom uporablja pri snajenju steklenic in sploh vseh steklenih ali porcelanskih pred-

Priporočila se
MATIJA PERKO
TOVARNA ZA POHIŠTVO IN MIZARKE IZDELKE

LJUBLJANA VII
TELEFON 23-72

Gostilna „ŠTRAJZEL“



Vsakovrstna suila in druge specialitete za maske
A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Pleskarsko in
slikarsko podjetje

HLEBŠ JAKOB

družba z omejl. zavezo

Ljubljana

Cankarjevo
nabrežje št. 21

Telefon 30-70



Izvršuje vsa pleskarska, in
órkoslikarska dela po
zmernih cenah.

Solidna izdelava. Za vsa
izvršena dela jamčimo.

Najnovejši vzorci

Oglašujte v
„Slovenski besedi“

Trajno kodranje samo Din 60-

Barvanje las v vseh niansah.

Izdelava garantirano dobra.

Frizerski salon

MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 24



BIŠČITE

mes. februarja na š vsakoletni priljubljeni

SEJEM

ko damo na naše že ltak nizke,
v izložbah označene cene še

10% POPUSTA

ANT. KRISPER

LJUBLJANA

MESTNI TRG 26

STRIARJEVA ul. 1-3

Nikdo Vas ne bo vprašal, če kupite kaj ali ne!